

Pavel Vosoba

ÚNIK Z PRŮ MĚR NOSTI

*Kdo hledá svou
cestu, nesmí se bát
odmítnout dogma
jakékoliv autority*

Pavel Vosoba

ÚNIK Z PRŮ MĚR NOSTI

*Kdo hledá svou
cestu, nesmí se bát
odmítnout dogma
jakékoliv autority*

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Pavel Vosoba

Únik z průměrnosti

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

www.grada.cz

jako svou 6961. publikaci

Odpovědná redaktorka Mgr. Martina Němcová

Grafická úprava a sazba Eva Hradiláková

Ilustrace v knize Petr Požár

Návrh a zpracování obálky Vojtěch Wagner

Počet stran 264

První vydání, Praha 2018

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2018

ISBN 978-80-247-1655-8 (ePub)

ISBN 978-80-247-1646-6 (pdf)

ISBN 978-80-271-0134-4 (print)

Obsah

O autorovi a poslední knize	7
Co se stalo předtím	9
TOUHA VLÁDNOUT	11
Salome a Herodes	13
Tajemství vztahu Viktorie a Johna	21
Richard a ženská duše	36
TOUHA PO ODPLATĚ	41
Viktorie a Richard v Jaffě	43
Natalie, Richard a Viktorie na pláži	53
TOUHA PO MORÁLCE	61
Viktorie, Richard a morálka	63
Richard, Viktorie a škola	69
Richard a Sokrates	74
TOUHA PO SMRTI	83
Helena vypráví Richardovi o smrti	85
Richard a Helena připlouvají do starověké Alexandrie	92
Viktorie a David v Jerevanu	109
TOUHA PO POZNÁNÍ	119
Richard a Helena v Alexandrijské knihovně	121
Richard a Hypatia	131
Viktorie a Verjin	145
Helena a Kissa v knihovně	160

TOUHA STVOŘIT SAMA SEBE	167
Richard a Mesrop	169
Sofie a Richard	178
Viktorie, John a David	182
 TOUHA SPOLUPRACOVAT SÁM SE SEBOU	 201
John, Sofie a Kateřina v Jerevanu	203
David a dcera Jane	211
Helena a John v Jerevanu	217
 TOUHA PŘEKROČIT SÁM SEBE	 221
Viktorie a John na cestě do Tateva	223
Opětovné setkání Johna a Richarda	228
Askhenino tajemství	233
Viktoriino přiznání	242
Khar a báje	247
Richardova katarze	252
 Příprava knihy <i>Únik z průměrnosti</i>	 257
Doslov – A co dál	259
Hledání svatého grálu	260

O autorovi a poslední knize

Pavel Vosoba vystudoval Moskevský institut řízení, následně vyučoval na Stavební fakultě ČVUT, později se stal spoluzakladatelem poradenské firmy M.C. Triton. Dnes společně s děkanem Michaelem Valáškem přednáší na Strojní fakultě ČVUT předmět „Kariéra v inženýrství“.

„Necítím se být spisovatelem ani filozofem. To mě však ani v nejmenším neodrazuje psát a přemýšlet o sobě a druhých.“

Pavel Vosoba nejprve psal odborné knihy, které se postupně měnily v zábavně odborné, až získaly ráz vyprávění. Právě takovou byla i předposlední kniha

Dokonalý život (Grada, 2014), ve které se prolíná vyprávění a příběhy hrdinů s prvky poradenství a koučinku.

„Jsem obyčejný učitel, který má tu drzost učit, co nikdy nestudoval.“

Kniha *Únik z průměrnosti* je skutečný román, napsaný svérázným úsporným jazykem, s minimalizací slov a nepřetržitými dialogy, rychlými zvraty a napínavým dějem, jako kdyby autor psal spíše scénář k napínavému detektivnímu filmu. Nenechá čtenáře vydechnout, osudy hlavních postav se neustále rozvíjejí, prolínají v čase a vzpomínkách, až se čtenáři může zdát, že postav je daleko více. Rozmanitost a barvitost příběhů i plastičnost jednotlivých hrdinů usvědčují autora z jeho touhy po hlubokém poznání a pochopení sebe i druhých.

Co se stalo předtím

Shrnutí první knihy *Dokonalý život*

Richard Drakin, lehce znuděný mladý muž, si uvědomuje, že mu v životě něco schází. Náhodou si přečte zprávu o nepříliš slavném odchodu významného generálního ředitele. Napadne ho oslovit jej a získat od něj návod, jak být v dnešním světě skutečně úspěšný. K jeho překvapení John Rock na setkání kývne. Dojde k úmluvě, v níž se John zavazuje provést Richarda místy a příběhy, které navždy ovlivní jeho život. Richard si zpočátku neuvědomuje, že se jedná o osudové setkání dvou lidí: mistra a žáka, kteří na sebe dlouho čekali.

Bláznivá, zdánlivě nepřipravená cesta okolo světa, divoké situace, tajemství, mystifikace otvírají Richardovi nový svět. Během krátké doby navštíví New York, San Francisco, Sydney, Ťan-šan, Moskvu, Petrohrad, až nakonec skončí v Jeruzalémě.

Během cesty si John postupně uvědomuje, že Richard dozrává mnohem rychleji a on jako učitel mu dříve nebo později nebude stačit. Přizve tedy ke spolupráci Viktorii, ženu s neobyčejnými schopnostmi. John však Richardovi nepřizná, jak velké a tajemné pouto je mezi ním a touto ženou. Viktorie se do výchovy pustí s daleko větší razancí a nebojí se Richardovi otevřít temné stránky lidské duše.

TOUHA VLÁDNOUT

Kdo jsou dobří vládci?

*Ti, co nacházejí vůli vzít osud a rozhodování
do vlastních rukou, touží se stát mocnými, aniž potřebují
moc a bohatství, chtějí být respektováni, aniž vyvolávají strach,
a svobodní, aniž by omezovali svobodu druhých.*

Pravda 2013

Salome a Herodes

Pocit vlastní bezmoci vede k touze po moci.

Monika Papyan

Richard sleduje Johna do poslední chvíle, než se úplně ztratí v jeruzalémských uličkách. Dolehne na něj podivná tíseň. Usedne na malou stoličku vedle Viktorie, svět se zpomalí, ruce i nohy mu ztěžknou, ztratí sílu, jenom srdce tlučé bum, bum, bum. *První setkání s Johnem, New York, San Francisco, Sydney, Issyk-kul, Petrohrad... V každém okamžiku, situaci mě chránil, nastavoval vlastní život, odevzdával se, naslouchal. Jak blízko jsme se k sobě za tak krátkou dobu dostali. Nebylo to až příliš jednostranné? On dával, já si užíval potěšení a dobrodružství.*

Pohltní ho emoční prázdnota, jeho duše, ta zrzavá uličnice, se odmítá smířit s tím, že Johna možná už nikdy neuvidí. Pohlédne na Viktorii.

„Zapomněl jste Johnovi vyrovnat účet?“ zeptá se ho Viktorie s jemným sarkasmem.

Richard přivře oči: *John se tehdy usmál a na moji otázku, co to bude stát, odpověděl: NIC... tedy ve smyslu materiálním. Odkudsi mu vypadl zvláštní pórovitý kamínek, vůbec si toho nevšiml, zvedl jsem jej a podal mu ho. John ho roztřesenýma rukama opatrně vzal a zeptal se, zda věřím na znamení. „Máte nějaký nápad?“ zeptá se.*

„Kamínek má pro Johna nesmírnou hodnotu...“, *jenže to ještě netuší*, prolétne Viktorii hlavou. „Společnost je něco jako kolotoč štěstí. S dětskou naivitou do něj nastoupíme, zpočátku se nám to líbí, zmocňuje se nás euforie z rychlé jízdy, propadáme iluzi věčnosti, točí se nám hlava, ztrácíme sami sebe. Rotace se zrychluje, radost se vytrácí, nelze vystoupit, kolotoč se točí a točí. Zvracíme, křičíme: Zastavte!!, ale kolotoč nezná milosrdenství, vyhodí nás tehdy, když už nemáme co nabídnout, čím zaplatit...“ Viktorii selže hlas, její oči jemně zvlhnou, podél ostrého nosu se objeví nepatrný odlesk. Vzápětí však zlobně, skoro zvířecky zasýčí: „A za všechno platíme, jenom dlouho netušíme čím.“

Richard nejprve neporozumí. *Copak celá cesta s Johnem byl pouhý kolotoč?* Zaujme uvolněnou polohu a soustředí se, ocitá se uvnitř potměných barev, jsou

blízko, sáhne si na ně, zasáhne ho táhlá bolest. *To jsou Viktoriiny emoce! Překvapený otevře oči.*

„John i já jsme podlehli pohodlné, zdánlivě atraktivní kariéře, stali se úspěšnými, uznávanými, nadlidsky výkonnými, ale ztratili jsme schopnost se radovat, prožívat, hnaly nás cíle, společenská kariéra a neúprosný stresující čas. Naše cesta zmizela a my se vydali ve stopách průměrných.“

„Stydíte se?“

„Hledám odpuštění a svoji budoucnost.“

„Jsem součástí vaší budoucnosti?“ zeptá se Richard.

„Jste součástí obojího,“ Viktoriiny oči na chvíli ztratí svoji žhavost, aby vzápětí opět udeřily. „Splatit dluh vás teprve čeká.“

„Jenže já stále nevím, čím zaplatím.“

„Až se ,to‘ stane, sám to poznáte.“

V Richardových očích se objeví záblesk podezření a nedůvěry. *Až se „to“ stane. Ale co?*

„Chcete jít dál?“

„Neptáte se zbytečně?“ poznamená Richard s lehkou ironií.

Viktorie přikývne, pohlédne směrem k Chrámové hoře a vstane. „Je tedy čas jít.“

Oba se vydají po schodech ke Skalnímu dómu, které jsou určeny pouze pro muslimy. „Tam nesmíte!“ volá za nimi vyděšeně majitel čajovny.

Richard se ještě stačí otočit, ulička i klenba mizí, objeví se zapadající arabské slunce a pozlacený chrám.

...

Po celém těle pocítí silné svědění. Okolo sebe má omotanou hrubou bílou látku, královskou tógu z vlny. Těžce stoupá po schodech nahoru, až se před ním objeví ohromující zelenobílá stavba – třetí a největší židovský chrám, pokrytý mohutnými zlatými deskami, které při úsvitu vyzařují ohnivě žlutou záři. Na své velkolepé dílo je nesmírně hrdý. Dává mu zapomenout na bolesti, vnitřní prázdno, úzkost a zoufalství. Připomíná mu jeho neomezenou krutovládu, rozhodování o životě a smrti druhých, okamžiky, ve kterých se cítil jako bůh, vyvolený a nesmrtelný.

Zastaví se a vydýchává. V poslední době ho každá delší cesta vyčerpává. Není divu, je mu obdivuhodných 69 let a více než třicet pět let vládne Judsku.

„Herode, potřebuješ nosítka?“ zeptá se s přehnanou starostlivostí jeho sestra Salome.

„Ne,“ odsekne vztekle z posledních sil. Nesnáším svou slabost, závislost a ze všeho nejvíc falešnou starostlivost svojí sestry, která za mémi zády vládne a rozhoduje místo mě. Ona to byla, kdo donášel, pomlouval a intrikoval. Salome mě donutila popravít mou ženu Mariamně i dva syny, Aristobula a Alexandra. Mstila se každému, kdo jí připomínal její nízký původ, a teď čeká, až zdechnu! Potlačí temné myšlenky, narovná se, udělá pár kroků a zakymácí se. Okamžitě ho zachytí bělostné paže dívek, které vždy kráčejí v malém odstupu za ním.

Salome to pobaví a panovačně přikáže: „Položte ho na nosítka, králi dnes není dobře!“ Když vystrašení nosiči položí Heroda na nosítka pokrytá velbloudí srstí, nakloní se sestra k jeho hlavě a pošeptá: „Šetři síly, bratře, čeká tě dlouhá těžká cesta.“

„Tvou mocenskou rozechvělost cítím po celém těle, až umřu, moje děti jistě ocení tvoji oddanost,“ neubrání se jízlivé odpovědi.

„Z tvých dětí nemám strach, nedokážou být kruté a mstivé, jsou z královského rodu, nezažily ponižování a opovržení bohatších Hasmonaeovců jako my dva. Nemají komu co oplácet, nežene je nekonečná nenávist. Herodes je jen jeden a žádný z tvých, pozůstalých‘ potomků nemá tvou velikost. Snad některé z tvých dětí, které jsi nechal ze strachu zavraždit, ji mohlo mít, ale to už se nedozvíme.“

Salome láskyplně pohladí zbytek jeho prošedivělých vlasů a zasyčí mu do ucha: „Předej mi moc a já zaručím, že tě lid po smrti bude uctívat jako boha.“

„Vědomá nenávist je strašná, copak nedokážeš odpustit?“

„To není nenávist, můj bratře, ale obyčejná ženská vášeň ve své nahotě. Touha pokorit mužský svět, proniknout do něj, ovládnout muže jakýmkoliv způsobem, rozložit na tisíce způsobů znovu a znovu. Váš svět je mnohem atraktivnější a bůh k vám laskavější než k nám. Až přijde čas, ukradneme vaše sny o moci, slávě a bohatství. Zbydou z vás trosky, pouzí nositelé, čehosi, co otvírá cestu k životu.“

„Ženy jsou stvořené pro lásku, umění, mají inspirovat, rodit a vychovávat děti, ne zabíjet a ničit. Kde se vzala v tak krásném těle taková zloba?“

„Když jsi byl mladý, milovala jsem tě, ale jako sestra jsem nesměla. Když jsi byl mocný, milovala jsem tě i nenáviděla současně. Kdyby to náš zákon povoloval, oddala bych se ti jako tvoje nejlepší děvka. Jak jsem jim jenom záviděla! Teď je z tebe hromada starého zkaženého masa. Užívám si tvoji stařeckou ubohost a moje nenávist se konečně nasytila. Čas s tebou mi dává zapomenout na pocit méněcennosti.“

„Jsi sestrou krále!“

„Bratře, jsi chytrý král a určitě svá slova nemíníš vážně. Sám víš, že postavení, čest a vážnost, hromadění bohatství a majetku samy o sobě vedou pouze k větší

osamělosti a nejistotě. Opakuješ to, co všichni kolem tebe, možná jsi měl více štěstí, ale od davu se ničím nelišíš. **Skutečnou hrdost a sebevědomí nalezneš jenom v sobě**, ale to ani já, ani ty neumíme. Proto oba vraždíme, hromadíme, intrikujeme. Bojíme se předstoupit sami před sebe.“

„Jsi jako noc a den.“

„Herode, dej průchod zbytkům svého ega a nalezni konečně sám sebe! Najdi sílu k vědomé smrti, která jediná nemůže být převzata a zvládnuta někým jiným. Zde na zemi již nemáš co pohledávat. Vzmуж se a přijmi utrpení, které čeká tvoji duši po smrti, to velké NIC, kterého se tak úzkostně bojíš.“

Jeho tělo zasáhne slabost, není to však fyzická bolest, ale svírající, strašlivé prázdno. Kolikrát marně potlačoval ten pocit konečnosti svého bytí, snažil se zapomenout ve víru dění, zábavy a boje o moc... Zachvatí ho zimnice, zuby drkotají, nedají se zastavit, svaly odmítají poslouchat.

„Umyjte svého krále od výkalů a zahřívajte vlastními těly, dokud mu nebude lépe. Až umře, půjdete do hrobu s ním!“ přikáže znechuceně Salome.

...

Je půlnoc, zimnice povolila, přichází spánek a s ním sen. Malý chlapec sedí na kraji pouště, pohrává si s vyhrátými kamínky a pozoruje stádo velbloudů, jak se přetlačuje u rozbahněného napajedla.

„Pijte pomalu, vychutnejte si každý doušek, neboť čím více vody vypijete, tím více a častěji ji budete potřebovat,“ poučuje ostatní shrbený velbloud stojící opodál.

„Hlupáku! Jsi starý, nemáš sílu prorvat se k vodě a bojíš se, že na tebe nezbudne,“ zvedne hlavu mladý samec a voda se slinami mu stéká po tlamě. „Celý život nás nutíš sloužit tvoru, který sám bez vody nevydrží ani týden, a nám chceš dávat rady! Umíme si vládnout sami, nepotřebujeme žádného pána.“

Zvířata zvednou zvědavě hlavu. Malá prasátka, čekající poslušně ve frontě, se nahnou přímo doprostřed napajedla.

„Stádo vždy potřebuje vůdce, někoho, kdo za něj rozhodne, postará se o něj. Dokážeš nám vždy zabezpečit dostatek potravy a pití, řešit naše malicherné dennodenní spory, ubránit nás, když budeme napadeni? Dokážeš pro záchranu stáda trestat a zabíjet? Jestli ne, jsi pouhý žvanil, který se chce zalíbit.“

Mladý samec vyběhne od napajedla a vztekle se vrhne na starého velblouda. Porazí ho na zem a předními kopyty mu zasazuje krvavé rány. Od tlamy mu do všech stran létají velké chuchvalce slastných slin. Jak dlouho se těšil na tento okamžik.

Ostatní zvířata mlčky přihlížejí. Chlapec vyskočí, rychle za sebou vydá několik chrčivých příkazů a rukama tluče mladého velblouda hlava nehlava. Uplyne několik sekund, stádo se uklidní a pokračuje v napájení. Pouze starý „vůdce“ leží opodál, od smrti ho dělí pár minut.

Chlapec k němu poklekne a obejmě ho.

„Nelituj mě, není nic lepšího, než když starý vůdce odchází přemožen novým v přímém boji. **Stádo potřebuje vůdce, pokud jednotlivci nedokážou být svobodní.** Moje duše jej bude provázet na všech cestách, a zajistí si tak nové pokračování. Můj otisk zůstane navždy uchován.“

...

Herodes se probudí a neohrabaně odstrčí nahá ženská těla. Na pár sekund ho přepadne touha, pohladí voňavé dívčino lůno, zčernalý úd, napadený snětí, se mu nepatrně ztopoří. Ne, teď není čas. Považdí Salome mé syny a ujme se vlády? Dokážu udržet království? Moje dynastie musí pokračovat, stavět nová díla a klanět se mně, „zakladateli“. Sestra je chytrá, lstivá, ale nedokáže vládnout. *Cosí se v něm vzepře.* Proč o tom přemýšlím, když smrt je za dveřmi, za kterými je velké NIC? Kam se podělo mé přesvědčení o mé nesmrtnosti? Není celý život pouhé umírání? A co moje duše – mám-li vůbec nějakou? Má to všechno nějaký smysl?

Bláznivé otázky ho nadchnou a dodají mu sílu. Ztěžka vstane a přes bolesti se vydá do své rozsáhlé knihovny. Postaví se před stěnu s výklenky, na kterých jsou uloženy papyrové svitky. Sáhne po prvním, druhém, třetím, ... desátém, rychle je prohlíží a odhazuje na zem. Konečně nachází, co hledá: Thales Milétský.

„... lidská duše je nesmrtná, existuje sama o sobě, jednotlivé duše se dokážou spojovat, rozdělovat a vtělovat i do neživých věcí. Hlubokou koncentrací dokážeme vnímat nejen svoji duši, ale i duši jiných, někteří jedinci dokážou v okamžiku smrti předurčit budoucí místo své duše. Ať duše padne do jakkoliv hluboké temnoty, vždy je z ní cesta, pokud si uchová být jen nepatrnou naději, že kdesi nahoře je „světlo“, které ji dokáže vyvést zpět.“

Herodes se kysele usměje. Co má starý velbloud společného s Thaletem? napadne ho. Vyjde na terasu. Je úplněk, siluety domů dávají Jeruzalému tajemný a osudový nádech. Kdesi uvnitř zaslechne hlas:

„Herode, uspořádej svoje věci a vydej se do Jericha.“ Trhne sebou.

„Jsi ten, co myslím?“

„Snad.“

„Čeká mě boží trest. Mám úzkost z nebytí!“

„Bůh netrestá, pouze přihlíží.“

„Lžeš! Byl jsem krutý, vraždil jsem ze strachu a zbabělosti.“

„Ne. **Pocit bezvýznamnosti tě svedl k tyranii a pyše, která jedním mávnutím zabíjela a druhým velkodušně dávala milost.** Jenom tehdy jsi cítil vlastní důležitost. Nadvláda nad životem i smrtí druhých poskytuje chvilkovou úlevu až euforii. Teprve poté, však o to silněji, se objeví úzkost a prázdnota. Chtěl jsi být nesmrtelným, a stal ses tyranem.“

„Bez toho bych nedokázal vládnout více než třicet pět let. Udržel jsem nezávislost na Římu, pozvedl Judeu, vybudoval Jeruzalém, postavil stavby, o kterých si vyprávějí, zajistil prosperitu Židům. Sám, ač nejsem Žid, jsem vykonal pro národ více než kdokoli jiný!“

„A konal jsi jenom proto, aby se tě báli a respektovali tě. Pro sebe samotného jsi vykonal pramálo. Herode, jsi sám, nemáš nikoho, přesně jak sis přál: lépe být nenáviděn než litován.“

Osamělost, ta strašlivá věc, která v něm neustále vyvolává úzkost. Nechtěl se narodit, věděl, co ho čeká. Nedonošený bojoval o život, s posměchem ostatních, vykořeněný z rodu Idumejců, násilně přinucených přijmout židovskou víru. Tak moc toužil po moci, která by mu dala obdiv ostatních. Pro ni byl ochoten učinit cokoli. Obecné uznání se mu stalo pastí. Stal se nejslavnějším mezi průměrnými, neboť jenom ti potřebují moc, bohatství, štěstí, aby se jich ostatní báli a záviděli.

„Hej, slyšíš mě? Vezmu si život, nic nemá smysl.“

„Konečně uděláš něco z vlastní vůle! Tvůj život se rozpustil v bytí průměrných a nyní konečně vědomě sleduješ vlastní život, hledáš smysl ve smrti, ale smrt není konec.“

„Nevěřím, smrtí vše končí!“

„Tvoje duše ví, že po smrti se zúčtuje, co stojíš mít moc a vládu. Pocit vlastní velikosti ti nedovolil přiblížit se víře.“

„A co je bůh? Pouhá tři písмена!“

„Bůh je ve tvé duši. Muka duše jsou mnohem větší než muka těla. Jde o vyrovnání vlastních rozhodnutí a svobodné vůle, kterou ti duše věnovala. Zbývá ti pár dnů, vykonej něco pro sebe, něco světlého, co ti bude ve věčných temnotách alespoň malým světýlkem, než přijde opět tvůj čas.“

„Proč nemohu žít věčně?!” neovládne se Herodes a zařve na celý chrám.

„Co je věčnost – jedno velké NIC,” odpoví kdosi potichu.

Několikrát těžce vydechne a pak zašeptá: „Kdo opravdu jsi?“

...

„Můj bratře, trpíš samomluvou, nebo tě snad dostihly výčitky?“ Salome vystoupá po schodech na terasu až k Herodovi.

„Čekáš, abys nepromeškala ten správný čas, nebo jenom nasloucháš, abych ti na poslední chvíli něco neprovedl?“

„Přišla jsem ti říci, že máš vše připravené na cestu do Jericha.“

„Salome,“ řekne Herodes nezvykle měkkým a zlomeným hlasem. „Dej mi ještě pár dní a pak učiň, co je třeba.“

Salome se nepatrně usměje a gestem přivolá nosítka. „Můj bratře, stanu se ráda vykonavatelem tvých světlých přání, budeš-li si přát.“

Snad jednou odčiniš za nás oba naše hříchy, pomyslí si pro sebe Herodes a sám se podíví neobvyklému přání.

...

Jericho, jeho nejoblíbenější místo, oáza obklopená pouští. V poušti jsou jeho kořeny. Ani po tolika letech neztratil smysl pro orientaci, schopnost přežít bez vody, vydržet čtyřicetistupňová vedra i mrazivé noci. Ano, poušť! Tam nalezne malé světlo pro svoji duši, než opět přijde jeho čas – tak to řekl bůh.

„Zastavte!“ přikáže Herodes a malá karavana se zastaví. „Nechte mne zde samotného do východu slunce.“

Měsíc, stále ještě v úplňku, pomalu klesá za obzor. Chladná noc mu dělá dobře. Zavane vůně písku a uschlé trávy. Zavře oči.

...

Má na sobě ženské oblečení, zrzavé vlasy, neznatelná prsa, štíhlé prsty... Prochází zfanatizovaným zástupem, lidé na ni plivou, občas ji kdosi udeří do tváře nebo do zad. Fyzickou bolest nevnímá, duše je však vyděšená, plná beznaděje, ztráty všeho lidského, pozemského.

Z davu vyběhne starší žena, nehty jí strhává kůži z těla a křičí: „Hanba!“ Prosebnýma očima plnýma slz pohlédne na svoji matku a její zkrvavené ruce. Kráčí dál, její přátelé se stydlivě odvracejí zády, poslední naděje hasnou.

*Vzteky, bolest a strach se smísí v jedno, nastoupí osamělost, poté lhostejnost. **Jenže když kráčí dál, zmocní se jí vznešené vědomí jedinečnosti.** Dav se pro ni stává pouhým nástrojem moci, manipulován veřejným žvaněním, skrytým ve své bezejmennosti a nezodpovědnosti. Ti, kdo na ni plivou, jsou zbabělci, oddaní vykonavatelé moci a propagandy, zažívající slastné pocity sebeukájení své malosti. Jejich činy nejsou hrdinské, neboť nenesou žádnou osobní odpovědnost.*

Najednou stojí sama v celém světě, cítí se bohem, který stvořil vlastní svět, kde neexistuje žádné selhání ani poslední soud, je hrdá, že se smrtí potvrzuje její jedinečnost, a smutná, že si to uvědomuje tak pozdě.

Z posledních sil se narovná a vznešeně dokráčí pár kroků na popraviště. Ještě než jí kat usekne hlavu, věnuje všem svůj úsměv.

...

Herodes se probudí a vydechne: „Mariamně...“ Hrdlo se mu stáhne. Aristobul, bratr Mariamně, Hyrkán, její děd, synové Aristobul, Alexander, ty všechny ve své chorobné nedůvěře zavraždil.

Vlastním přiznáním před sebou samým mu náhle spadnou nejtěžší okovy, jako by se jeho kamenné srdce opět rozbušilo a jeho duše se opět nadechla. Rozhlédne se a nahlas se zeptá: „Co mám udělat?“

Je to tvůj svět, tvoje duše, ty sám sebe trestáš. Vlastní duši nelze obelhat, je spravedlivá. Zbývá ti posledních pár dní, věnuj je konečně sám sobě – otevři se!

Herodes zvolna povoluje své zaťaté ruce zahrabané do písku. Così malého mu uvízne v levé dlani. Otevírá ji, písek proklouzává mezi prsty, v dlani zůstává malý, ohyzdný pórovitý oblázek, zdá se mu, že z něj vychází jakési světlo. Vykoněj něco pro sebe, něco světlého, co ti bude ve věčných temnotách alespoň malým světýlkem, než přijde opět tvůj čas. Pevně jej stiskne. Jeho poslední myšlenky směřují k Salome.

Poušť i bolesti zmizí. Vyčerpaný Richard leží pod vysokým keřem, ruce zaťaté v písku. Vzduch je chladný a zdá se, že svítá. Těžce se posadí, zrůdnost a genialita Heroda jej zasáhla. Konečně nabere sílu, nadechne se a rozhlédne.

Opodál sedí Viktorie a pozoruje východ slunce. Skalní dóm se objevuje v celé své kráse.

Viktorie, proč jste ke mně tak krutá, pomyslí se v duchu Richard. Nikdy jsem nepocítil tak strašlivé zlo a bezmoc sám nad sebou.

„Zvládnul jste to?“ zeptá se Viktorie vyčerpaným hlasem plným podivné naděje.

„Ne, bylo to nad moje síly,“ odpoví zahanbeně Richard.

„Tak se přesvědčte! Otevřete dlaň!“

Richard si teprve nyní všimne své zaťaté pěsti. Pomalu ji otevírá, objevuje se drobný pórovitý kamínek, poslední zrnka písku protečou mezi prsty a dopadnou na zem.

Viktorie si odlehčeně vydechne. „Nejpozději dnes v noci musíme být v Herodionu.“

„Co tam?“

„Najít Herodův hrob.“

Richard se nejprve otřese myšlenkou, že by se opět měl stát někým tak krutým k sobě i ostatním. K ní se však přidá jiná – posedlost vládnout, rozhodovat o bytí druhých, ovlivňovat tento svět, uzpůsobit si jej podle svých potřeb. Zamrazí ho. Kdo je vlastně ON? Rychle potlačí svoji touhu, vstane a následuje Viktorii.

Tajemství vztahu Viktorie a Johna

*Jako nestačí pramen vody, ale nutno z něho pít,
nestačí číst romány, je potřeba je žít.*

Milan Machovec

Tři hodiny ráno, Richard a Viktorie vstupují na nejvyšší bod Herodionu. Herodes nechal na kraji pouště vytvořit umělý kužel, do kterého vsadil své letní sídlo, svůj „božský“ trůn.

Měsíc, na cestě k úplňku, ozařuje písečné kopce široko daleko a jejich stíny se pod stoupajícím teplem mihotají jako černí andělé. Richard pohlédne dolů – zbytky kamenných stěn po něm vztahují ruce a chtějí vyprávět. *Jaké to asi bylo kdysi? Přimhouří oči, tropická zahrada, plná fíků, citrusů, pistácií, průzračných fontán, kosatců, tulipánů a rozmanitých jezírek.* Cítí jakési bytosti, ale nejsou to lidé. Kdo tedy?

Ještě více se uvolní, když vtom ho Viktorie znenadání uchopí za ruku. Richarda ovládne nečekaná lehkost, jeho mysl se rozplývá, ztrácí obsah a mění se v pouhý obláček.

Strach z prázdnoty ho přinutí zpět ovládnout rozptýlené vědomí. Najednou se rozpadne na tisíce drobných kapiček. Každá z nich má vlastní identitu, přesto jsou částí celku. Richard se vyděsí, krůpěje se opět spojí dohromady.

Jiná forma „bytí“ zachytí zprávu od Viktorie: „Zkuste se tolik nerozpadat. Myšlenka je akce!“

Richard se uklidní, místo strachu nastoupí dětská zvědavost. Jako malý toužil všechno poznat, do všeho proniknout, přál si být neviditelný, pohybovat věcmi vlastní vůlí, skákat po Měsíci, procházet se časem... Ztráta „hmoty“ je pro něj vzrušující. Zlehka proniká do nejbližšího otesaného kamene. Tisíc let zpátky proletí v jediném okamžiku – skála, odlomení, otesání, putování, vložení do stavby, zboření, vyhrabání. Nechtěně se pustí do zkoumání hmoty – koule, výboje, vlny, prázdno – NIC? Vyděsí se a vrátí nad zem. Aniž by tušil, srazí se s Viktorií – vtáhne ho vír emocí – překvapení, láskyplnost, vztek, touha po odpuštění, vina..., ukryté tajemství, podivné úmysly? Zamíří k nim, ale cosi ho vykopne zpátky.

*„Pomalů, ještě není správný čas!“ zlobí se Viktorie.
Odkudsi do něj vtrhne veselá, až sarkastická nálada.
„Pročpak nezůstanete ve svém světě?“ zeptá se kdosi.
„Asi je tíží lidské tělo,“ odpoví posměšně někdo druhý.
„Nebo je omrzela složitost lidského života – ze samých zákonů a povinností
zapomněli žít.“*

*Richard se našťve, zkouší se vymanit, ale marně.
„Jste v pasti! Teď kápnete božskou, jak jste nás objevili?“ zeptá se první hlas.
„Psi mi pomohli,“ odpoví posměšně Viktorie.
„To je nesmysl!“
„Dobrá, Clifford“¹ vás prozradil, při jeho čtení mi byla podezřelá až přílišná
konkrétnost, hned mi bylo jasné, že objevil, meziprostor. Hledala jsem jeho, svět
a našla vás.“*

*„Pěkné nadělení, když vás pustíme, prozradíte nás, nastane příliv emigrantů
a za chvíli tu nebude k hnutí.“*

*„Vrátíme se, hledáme muže, kterému kdysi říkali Herodes.“ Viktorie vyšle zklid-
ňující emoce.*

*„Zrádce Clifford! Každý z nás má tisíce jmen,“ myšlenky přestanou plynout,
Richard ucítí vpád, podivné spojení, kdosi ho zkoumá a prochází jeho zážitky.
„Ten, koho hledáte, se zde ukrývá. Herode, ptají se po tobě!“*

„Míní-li Heroda Velikého, jsem zde.“

„Jak je tam dole, můj bratře?“

*„Tak mě oslovovala jenom jedna žena. Kdo jsi? Přišla jsi mne snad vysvobodit
z prázdnoty a temna?“*

„Možná, záleží, kam až tě vynese tvé světlo.“

*„Jako živý jsem toužil po moci a věřil, že se stanu bohem. Jak naivní! Moje sku-
tečná motivace, stejně jako všech vládců, byla sloužit svým zájmům a udržovat
svá privilegia, násilím, podvody, jakkoliv. Moje touha po moci byla nekonečná
a já ji nedokázal zkrotit. Všechno jsem jí obětoval, nakonec i svoji duši. Teprve
smrt mi přinesla vysvobození. Jsem, nejsem tady a nekonečně dlouho přemýš-
lím, čekám na toho, kdo nezištně doručí mé poselství, mou hlubokou prosbu
o odpuštění.“*

„A co bys udělal jinak, kdybys všechno mohl vrátit?“

1 Clifford Simak, *Město* (1952). Historické legendy a pověsti, které si v daleké budouc-
nosti vyprávějí inteligentní psi. Ti na zemi nahradili lidstvo, které ztratilo motivaci
k dalšímu vývoji, vystěhovalo se do „Ráje“ na Jupiter a proměnilo se v bytosti, které
již nejsou lidské.

Odpověď nepřichází, místo ní ucítí Richardova mysl ostrý vpád silné energie, nebrání se, rozumí, že by to nemělo smysl. Ozve se radostný pláč. „Ty jsi ten, cos byl...“

„Komu máme tvou prosbu předat?“ přeruší ho povýšeně Viktorie.

„V Alexandrii najdete ženu se jménem Hypatia a... Salome? Jsi to ty? Dokážeš mi odpustit?“

„A dokážeš odpustit sám sobě?“ sykne žalostně v odpověď.

Viktorie náhle pustí Richardovu ruku. Těžce otevře oči a zakymácí se. Zahradou právě procházejí dvě postavy a stoupají pěšinou vzhůru. „K zemi!“ zavelí Viktorie. Oba ulehnu na dlažbu a ztěžka vydechují. Návrat do hmotného světa je šok.

„Hledají nás,“ zašeptá Viktorie.

„Kdo?“ neudrží se Richard.

„Později,“ odsekne Viktorie, proplíží se ke starobylé chodbě a opatrně sestupuje po zbořeném schodišti dolů.

„Vždyť jim jdeme přímo do rány!“ pomyslí si Richard, přesto ji následuje. Ujdou několik metrů a Viktorie zabočí do polorozpadlého výklenku. „Židé tady kdysi vybudovali tunel, když povstali proti Římanům,“ zašeptá. „Pomozte mi, musíme najít vchod.“

„Ale jak?“

„Osahávejte stěny, strop i podlahu, zapojte všechny smysly, až ucítíte něco ,odlišného, bude to pravděpodobně chodba.“

Richard polkne sarkastickou poznámku ve smyslu, že co nenašli archeologové za desetiletí, oni za pár minut určitě najdou. Náhle si vzpomene na zasypaný důl v Austrálii. Svlékne triko, kalhoty i boty a začne se tisknout ke stěně. Za sebou uslyší tichý smích. Otočí se a uvidí nahou siluetu Viktorie.

„V některých nápadech se shodujeme,“ poznamená a také se přitiskne ke kamenům. Systematicky prozkoumávají každý kousek stěny, podlahy i stropu.

„Asi to mám!“ nadšeně vydechne Viktorie z rohu místnosti. „Tady dole.“

Richard přilehne k místu obličejem. Na tváři ucítí nepatrný závan zatuchlého, chladnějšího vzduchu. „Otvor je pravděpodobně do podlahy.“ Zkusí zahýbat kamenem, ani se nehne.

Viktorie si klekne vedle něj a položí na podlahu ruce. „Soustředte se. Potřebujeme ho rozkývat.“

Richard položí ruce vedle Viktorie a snaží se představit si vibraci. Nedaří se mu se soustředit, ovládne ho zklamání. *Ty že chceš být jednou mocný? Tvé představy jsou slabé, falešné, nic ses zatím nenaučil!*

„Richarde, víc!“ štěkne přidušeně Viktorie.

Pod jejich rukama se cosi nepatrně pohne, nejprve málo, pak více, kamenná deska začne nepatrně vibrovat. Část tmelu okolo ní se rozdrobí. Richard s Viktorií ztěžka přizvednou kamennou desku a posunou ji stranou. Objeví se otvor a oba dva jím rychle prolezou dovnitř. Obklopí je zatuchlý, studený vzduch.

„Nehýbejte se,“ sykne Viktorie. Zdáli jsou slyšet hlasy, Richard jim nerozumí, ale naplno vnímá jejich emoce – překvapení, rozpačitost, nepochopení. Všechno okolo něj je najednou autentické, opravdové. Skutečnost je hmatatelná, není rozdíl mezi věcí, myšlenkou, emocí. *Blázním?* Mísí se v něm vzrušení i strach. **Musí vždy člověk dojít až na okraj, aby si uvědomil sám sebe?**

Čas plyne, v naprostém tichu se protahují štěrbinami, je slyšet sebemenší pohyb, výdech, cesta se výrazně svažuje, každý krok musí být opatrný, aby nezpůsobil posun či pád kamenů. Richard se občas udeří do hlavy o strop, dřevěné překřížené trámy mu opět připomenou doly v Austrálii. *Jak malý je rozdíl mezi skutečností a představou, jak nepatrné hranice mezi životem a smrtí. Lidský svět je nicotný ve srovnání s tím, co je okolo nás. Jak jsem mohl být tak zahleděný do sebe? Typický parazitní individualista, který chce od společnosti co nejvíce pro sebe, vymezit se, odlišit se, „hrabat pod sebe“. Kolik mám v sobě Heroda? Objevil jsem snad ztracené spojení se světem, přírodou, rodem, lidmi? Já nejsem na světě sám!!! Tuším, kdo jsem. Nicotnost, osamění je v nás, protože jsme se násilně vyčlenili. Vesmír je náš domov, my jeho součástí, a když se nebudeme bránit, můžeme se s ním kdykoliv spojit.* Richard se v návalu euforie nahlas zasměje. *A co ovládnout ho?*

„Ticho!“ zašeptá rázně Viktorie. „Nehýbejte se!“ Oba usednou na zem. Kdesi nad nimi se ozvou tlumené kroky. Richardova radost neustává, svět kolem něj se stává viditelným, aniž by potřeboval zrak. Zlehka proniká do Viktoriiny mysli a ocitá se v zaprášené polorozpadlé chodbičce. K jeho překvapení se na konci objeví víko, které se ztěžka a pomalu otvírá, vstupuje dovnitř.

Mladá dívka vyjíždí z metra po schodech. „Viktoriéé!“ Otočí se a uvidí Davida. Zatají se jí dech. Její velká studentská láska. Urostlý hrdina z románů. David měl matku Ukrajinku a otce Němce. Možná proto jí byl tak blízký – taky vlastně nikam nepatřil. Ovládal pět jazyků, ničeho a nikoho se nebál. Chodili spolu na gymnázium. Na rozdíl od ní hovořil česky prakticky bez přízvuku. Všechny dívky milovaly jeho rozevlátost a bezelstnost. Měl v sobě cosi silného, byl nemluvný a stále se nepatrně usmíval, alespoň tak se jí to zdálo.

Potkávali se občas na večírcích, cítili oboustrannou náklonnost, ale ON byl vždy zadáný.

David za ní vyběhne a přitiskne ji k sobě – nejvyšší blaženost! Váhá jen okamžik, pak ho lehce obejme. Pohladí ji po vlasech – umírá něhou – podívá se jí do očí – je tak blízko, že se to nedá vydržet. Jemně se vymaní z jeho objetí.

„Viktorie! Jak se máš? Ani nevíš, jak často na tebe myslím. Potkat tě tady, to by mě ani ve snu nenapadlo. Co děláš v Moskvě?“

„Mám přece sovětské občanství!“ Snaží se o normální rozhovor, ale hlas se jí chvěje. „Musím do Arménie.“ Přitažlivost, jakou pro ni David má, je zničující, nemůže pořádně nabrat dech.

„Já zapomněl, že jsi napůl Arménka. Pojď se mnou dnes večer na Taganku, hrají Vysockého – mám sice jenom jeden lístek, ale nějak tě tam dostanu. Můžeš u mne přespát, bydlím s kamarádem na koleji, na Rjazance. Někam odjel a je tam volná postel.“

...

Vestibul je zakouřený a narvaný k prasknutí. Co chvíli je někdo tahá za rukáv: „Lišnevo bileta netu? – Lístek navíc nemáte?“ Protlačí se až ke vchodu do sálu. Taganka patřila v osmdesátých letech dvacátého století, v době hlubokého úpadku komunistického Ruska, k nejlepším „rebelským“ divadlům. Tehdejší režim by jej rád zakázal, ale Vysocký, jeden z hlavních protagonistů, byl již ve světě příliš známý.

„Je přítelkyně Vysockého,“ začne s odvahou David.

„Ustupte, ustupte. Nemáte lístek. Nepustím!“ nekompromisně roztáhne ruce jedna z uvaděček.

„Přijela z Francie – řekněte mu, že je tu Viktorie.“ David se nikdy nevzdává. Dokáže být přesvědčivý i v té největší lži.

„Dobrá, pojdte se mnou,“ obrátí se starší biletářka na Viktorii. David chce proklouznout s ní, ale paní ho rázně zastaví. „Vy ne, vy přece máte lístek.“ Rozpačitě se za ním ohlédne. Nechce jít bez něj. Zastaví se a vrátí k němu.

„Neboj, jdi sama – Vysocký se určitě bude tvářit, že tě zná. Pamatuj, potkali jste se v Paříži. Sejdeme se o přestávce.“ David postřehne její váhání, ale přikládá to spíše nejistotě než touze být s ním v každém dalším okamžiku.

„Tak co bude? Jdete, nebo ne?“ zeptá se netrpělivě biletářka.

„Už jde,“ řekne místo ní David a jemně ji postrčí dopředu.

...

„Vladimir Semjonovič – tahle dívka, Viktorie, prý vás zná z Paříže.“

Urostlý muž se otočí. Má ztrhaný, unavený obličej, potemnělé oči, ale když promluví svým hlubokým chraplavým hlasem, prolétne jí krásná mužská energie, přitažlivá, nesmlouvavá, podmanivá.

Prohlédne si ji a usměje se. Přistoupí k ní, mohutně ji obejmě a jednoduše řekne:

„Nepamatuji si. Ale když se napijeme, určitě si vzpomenu.“

Ještě než začne vystoupení, vypijí společně více jak půl litru vodky. Zatočí se jí hlava. Ne, že by nebyla zvyklá pít. Na koleji pařili často do rána, ale obvykle to bylo pivo nebo víno, nikdy tvrdý alkohol. Jeho drsný, nádherný hlas omračuje. Bere ji za ruku a vede kamsi dozadu... Snaží se mu sáhnout do vlasů, místo toho se propadá kamsi mezi kostýmy.

...

„Vstávejte! Zmizte odsud. Je konec.“ Kdosi do ní zlehka kopne, otevře oči. „No tak rychle, nebo zavolám na milici. Uvědomuje si, že je nahá, přikrytá pouze nějakým hadrem. Vrávoravě posbírám svoje oblečení poházené po zemi a rychle se obléká. Spodní prádlo je trochu potrhané, zaplaví ji prázdnota.

„Pojďte!“ přikáže uvaděčka a vydá se po schodech nahoru. Vestibul je prázdný, pouze u postranních dveří stojí vrátný. Otevře dveře a vytlačí ji na ulici. Zavaně studená jarní noc. Omotá si šálu a přeběhne do metra. Má štěstí, je skoro půl druhé, na cestu se vydávají poslední vlaky.

...

Promrzlá stojí v malé hale univerzitní koleje a přemlouvá ospalého „vachtěra“², aby jí řekl číslo pokoje a pustil dovnitř.

„Tverskij, Tverskij... David Tverskij?“

„Ano, to je on.“

„Třetí patro, č. 44. No, ale teď je noc, návštěvy jsou do deseti,“ zamračí se vrátný.

Zlehka ho pohladí po štětinách a z posledních sil se usměje. „Prosím...!“ Tur-niket se otvírá. Vyjíždí do třetího patra a ocitne se před pokojem č. 44. Jemně zaklepe. Nic. Stiskne kliku – je otevřeno. Projde chodbičkou, zlehka strčí do polo-otevřených dveří a vstoupí dovnitř. Uprostřed místnosti stojí malý oprýskaný stůl, dvě židle, při stěnách dvě postele. Na okenním parapetu stojí menora, sedmíra-menný svícen.

„Vik, eto ty?“ zeptá se rozespalý David rusky a posadí se na posteli.

„Promiň, Davide. Je mi to líto. Slíbil mi, že když se s ním napiju, tak uvidím představení, a já byla za chvíli opilá. A pak...“ Po tvářích jí stékají slzy. Usedne na postel vedle něj a opře svoji hlavu o jeho rameno. Slastný okamžik. Jemně ji obejmě a přitiskne.

2 Vrátný.